

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СТРУКТУРАТА И ФУНКЦИИТЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ В МГУ "СВ. ИВАН РИЛСКИ"

Кънчо Иванов¹, Теодора Христова²

/Минно-геоложки университет "Св. Иван Рилски", 1700 София, e-mail kantcho.ivanov@gmail.com

Минно-геоложки университет "Св. Иван Рилски", 1700 София, e-mail teodora@mgu.bg

РЕЗЮМЕ: В настоящата публикация на основата на "граф на жизнения път" се описват информационните потребности на студентите. През призмата на съвременните възможности на информационните и комуникационните технологии и във връзка с принципите на информационното общество се определят информационни системи, интернет страници, библиотеки с електронно-учебно съдържание и други, които са основните компоненти на системата за информационно обслужване на студентите. От гледна точка на ефективната експлоатация са описани главните функции на анализирания компоненти.

REQUIREMENT OF THE STRUCTURE AND FUNCTIONS OF INFORMATION SERVICE OF STUDENTS FROM UNIVERSITY OF MINING AND GEOLOGY "ST. IVAN RILSKI"

Kantcho Ivanov¹, Teodora Hristova²

University of Mining and Geology "St. Ivan Rilski", 1700 Sofia, e-mail kantcho.ivanov@gmail.com

University of Mining and Geology "St. Ivan Rilski", 1700 Sofia, e-mail teodora@mgu.bg

ABSTRACT. On the basis of graph of life circle the present report describes the information needs of the students. Through the lens of modern opportunities for information and communicative technologies and in connection to the principles of information society the main components of the system of information service of students - information systems, internet site, libraries with e-learning content, among others are defined. From the efficient exploitation's point of view the basic function of components are describe and analyzed.

Постановка на задачата

Качественото информационно осигуряване е належаща характеристика за настоящия етап в развитието на образованието във висшите училища. Изграждането на система за информиране и обучение в интернет пространството е съществена част от тази дейност. На тези въпроси се акцентира в концепцията за изграждане на е-университет. "Електронният университет има за цел предоставянето по електронен път на качествени икономически ефективни и лесно достъпни административни услуги" [6] на обучаеми, служители и преподаватели, както и подпомагането на учебния процес и създаване на учебно съдържание в Интернет пространството. За ефективната работа на е-университета се изисква структура и подходящ маршрут на информацията с приоритет кой, кога и как да я подава и ползва.

Задачата, стояща пред авторите на настоящата публикация е дефинирането на подходящ модел на информационния поток в условията на е-университет.

Предимствата на такава структура са няколко. От една страна ще се улесни достъпът на студенти и преподаватели до нужната им информация. Чрез електронното обучение ще се позволи увеличаването на делът на учещите висше образование в България. В момента в страната това са 21.3%, а в Европейски съюз са

23.2%. Нормално е делът на обучаемите в третото ниво да се повиши. [1] "Електронното учене" дава възможност да се учи в къщи, на ваканция, при пътуване и т.н.; автоматично да се проверява напредъка, има ниска цена; достъпна информация за преговор.

Структурата на подобен вид информационно обслужване (ИО) зависи от:

- стандартите за описване на процеси
- функциите, които ще осигурява
- целевата група – студенти, преподаватели, служители, работодатели, държавни институции
- целите на обучението и търсеното ниво
- съдържанието
- приложените материали – e-mail, мултимедия, анимация, текстови файлове, тестови задачи [4]
- нивото на комуникация – репродукция на знания, продукция на знания или създаване на нови идеи [6]

Маршрутът на информацията от публикуване до потребителят преминава през няколко стъпки. Броят им зависи от сложността и специфичността на задачата. Например при регистриране в Центъра за кариерно развитие (ЦКР) потребителят влиза в уеб-страницата, попълва регистрационната форма, получаване парола и код

за достъп до системата и чак тогава може да ползва публикуваните данни. При маршрутизиране на информацията се изпълняват всички описани процеси.

За определяне на функциите на системата за ИО в университет ще се различават две компоненти, като условно ще ги наречем: информационна и обучаваща. Информационната част осигурява сведения за текущи събития, програми и лекционни курсове без да се изисква обратна връзка. Обучаващата част включва обучение в реално време, изпитване и платени процедури или справки, при които се изисква обратна връзка. Накратко тази информация се публикува на „информационно табло“. То съдържа статична информация, на която се сменят някои от стойностите. Например разпис, изпитни дати и други. В информационното табло част от информацията е динамична – промяна на лекционни курсове, предмети, осъществяване на комуникация между студенти и служители, между служители и преподаватели и между студенти и преподаватели. За по-бърз достъп на информацията до страницата на един университет е възможно изработването на система за събирането и въвеждането ѝ. За ефективна работа на висшето училище е целесъобразно регламентирането кой каква информация може да подава и с какъв приоритет. Създадените информационни потоци се структурират, така че информацията да се обновява по най-лесен начин. Първо трябва да се определят възможните източници на информация, след това и крайните ползватели- студенти, служители, преподаватели, правителствени и неправителствени организации, работодател и граждани, които имат връзка с университета [2]. Последният етап е да се определи маршрут на информацията. Тук следва да се отговори на въпросите:

- Кой има право да работи с тази информация и кой администрира информационното табло
- Оторизираният има ли квалификацията да я обновява редовно т. е. да подготвя информацията и да я публикува

От гледна точка на съвременните информационни технологии се допуска да се използват различни формати файлове. Информацията стигаща до ползвателите – студенти, служители, преподаватели и работодатели, трябва да е структурирана в удобен за ползване вид, което най-често се прави от уеб дизайнери. Правата на преподаватели и служители са различни според типа на информация и данни, с които боравят. Преподавателите управляват публикуването на приемни и изпитни дати и часове, лекционен курс и др. Относно промяна на разпис и учебни програми например правата са на служителите от учебен отдел.

Втори въпрос е организацията и структурата на самия е-университет. За всеки университет е подходяща различна структура. В по-големите висши училища има повече тесни специалности и факултетите са относително самостоятелни. В по-малките университети студентите от една специалност слушат курсове на преподаватели от различни факултети. В този случай не е удачно прекаленото диференциране на структурата. За постигането на ефективност на обмен на информацията е подходящо да се раздели структурата на три компоненти:

информация, преподавателска дейност и комуникации. Информацията и преподавателската дейност са информационната част на системата. С делението се постига яснота при регламентиране на правата на преподаватели и служители от една страна, ускоряване на достъпа на ползвателите, автоматизиране на преподаването и повишаване на качеството на обучение от друга страна [3].

Информационно осигуряване на дейността на кариерен център

За определяне на структурата на бъдещият е-университет е необходимо да се диференцира “граф на жизнения път”. По-горе беше посочен *КЪДЕ?* пътят при регистрация на студентите в ЦКР. *ТУК МУ Е МЯСТОТО!!* Графът на жизнения път дава ясен маршрут на потока на информация от регистрация на студента (или работодателя) до приключване на взаимоотношенията му с ЦКР. Например: Студентът се регистрира в страницата на ЦКР. Той влиза в страницата, дава име и получава парола. След това попълва електронна бланка с данни: образование, интереси, и-мейл и т.н. Неговите данни се пазят в база данните на центъра. При подходяща обява за работа администраторът му я препраща на и-мейл адреса. Ако му хареса предложената позиция студентът има следните възможности:

1. може да попълни он-лайн CV и мотивационно писмо;
2. формулярите могат да бъдат препратени за преглед от кариерния консултант с очаквана обратна връзка;
3. могат да бъдат изпратени на работодателя директно;
4. при необходимост от допълнителна информация студентът може да уговори среща с кариерния консултант.

След приключване на консултацията (или кореспонденцията) данните за протеклата процедура по намиране на работа или стаж се запазват. При необходимост процедурата се повтаря.

Когато студентът завърши той се регистрира като специалист или работодател и комуникацията му с ЦКР продължава. Работодателите могат да публикуват обяви или да организират съвместно с ЦКР презентации. За организиране на дейност с работодатели или бивши студенти се налага използването друга база данни. При комуникацията между студенти и работодатели могат да възникнат проблеми от некоректното поведение на една от двете страни, което определя натрупването на специфична информация.

Поради сложността на задачата е уместно да се детилизира примерната структура на ЦКР като се наблегне на регламент за публикуване на материали, обяви, регистриране, обратна връзка, отчитане на брой студенти и т.н.!

За целта първо трябва да се определят функциите на кариерния център, както е посочено по-долу:

- Регистриране на студенти
- Регистриране на работодатели
- Публикуване на обяви за работа и стажантски програми

- Обявяване на стипендии на страницата на университета
- Обявяване на програми и форуми, свързани с дейността на Кариерен център
- Публикуване на други информационни материали
- Кореспонденция със студенти и предприятия
- Организиране на презентации
- Селектирано информиране на студентите за презентациите с обратна връзка за участие
- Организиране на дискусии
- Провеждане на анкети
- Връзки със студентски съвет
- Организиране на база данни на регистрираните студенти и фирмите от бранша
- Консултиране на студенти
- Организиране на курсове за обучение

Дейностите следва да се регламентират в правилниците на университета.

Информационно обслужване в е-университет

В исторически план университетите претърпяват свое развитие. Съвременните процеси налагат нова визия за ролята, функциите и значението на университетите. Ще се опитаме да очертаем главните особености на информационното обслужване на „университетът на бъдещето“. За удобство го наричаме „е-университет“. Основание за това е все по-широкото налагане на информационните технологии като неотменен инструментариум във всички сфери на живота и в професионалния профил на всеки отделен специалист.

Другото важно основание да наричаме университетите на бъдещето „е-университети“ е необходимостта от акцентирането върху подготовката на специалисти, както и в осигуряване на благоприятни условия за подпомагане на бъдещи предприемачи за осъществяване на преките им бизнес планове и идеи. За осигуряване на подобни условия е необходимо наличието на качествено информационно осигуряване, което подпомага студентът надарен с предприемачески дух във всички етапи на неговото обучение и реализация.

Иначе казано университетът на бъдещето следва да се нарече „е-университет“, тъй като информационните технологии в неговата дейност са „задължителни“ за:

- електронно обучение
- информационно обслужване на административната дейност
- информационно осигуряване на реализацията на бъдещите специалисти и предприемачи

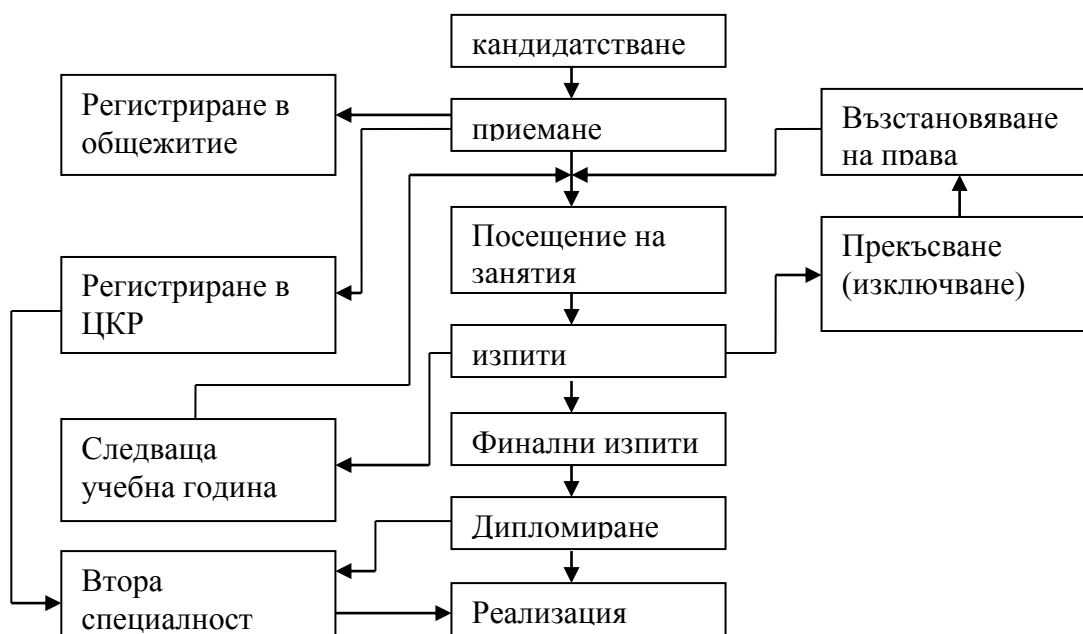
Приобщаването на студентите към усвояване и качествено използване на съвременните информационни технологии следва да върви паралелно с участието на студентите в развитието на съответния инструментариум: софтуер, хардуер, комуникационни средства и т.н. Обучението следва да се проведе в съвременна среда: аудиовизуализиращи системи, безжични комуникации, ефективно обслужващи административни системи. Успешно осъществявания в България проект „Електронно правителство“ следва да намери своето продължение и реализация в нашите университети. За целта методите и средствата за информационно обслужване залежали като основни принципи на „Електронното правителство“ могат да намерят своята конкретизация чрез развитие в условията на университетските администрации.

По аналогия с „жизнения път“ дефиниран за нуждите на „Електронното правителство“ може да се дефинира жизнен път на студента, за отделните етапи на които е целесъобразно да се оформят специфичните процедури на информационното обслужване[6]. На основата на дефинираните етапи на жизнения път е естествено да се специфицират съответните документи, които следва да се оформят. Електронните формати на тези документи ще позволят да се съкрати времето за комуникация и рязко да се намали обема на грешките при контактуване с администрацията. Особено полезно би било за формиране на съответния софтуер и специфичното електронно съдържание да бъдат ангажирани студентски екипи с познания за съвременните информационни технологии.

Като пример за „жизнения път на студента“ може да послужи следното „начално приближение“: Всеки един от горните етапи се характеризира с редица дейности и документи, които се изискват според нормативите на университета. Например за етап „изпити“ са характерни следните дейности и документи:

- заверка на дисциплините
- заверка на семестъра
- изпитен протокол
- писмена работа от изпита
- нанасяне на оценки в главната книга
- молба (искане) за служебна заверка
- молба (искане) за за индивидуален поток за изпит и др.

Представената схема на примерен „жизнен път“ не претендира за изчерпателност и точност, но тя представлява методическа основа за структуриране и анализиране на информационното обслужване от една страна и за създаване на необходимия състав от електронни документи – от друга. „Жизненият път“ не е непроменливо описание. Напротив - той може да се променя в съгласие с реалните условия и нормативни документи, но винаги да осигурява адекватно описание на необходимото информационно осигуряване.

Примерен „жизнен път“ на студента

Литература:

1. Ms Christina Christova , JOINT MEMORANDUM ON SOCIAL INCLUSION OF THE REPUBLIC OF BULGARIA authors, Minister of Labour and Social Policy Republic of Bulgaria; Mr Vladimir Spidla, Member of the European Commissior responsible for Employment, Social Affairs and Equal Opportunitie
2. Кънчо Иванов, К., Христов,В., 2007, Електронен университет– II ра работна среща на инициативна група е-университет
3. Тарлецкая Е.А Система дистанционного обучения Е- university, 2005, СП ЗАО “Международный деловой альянс”
4. Ненов, Х., Алексиева В., “Качество на обратната връзка при e-learning обучение” ТУ-Варна, катедра КНТ
5. Stoykova, D., Varbanova-Dencheva K., “E-learning and the libraries in Bulgaria”
6. Жеков, Б., 2007, “Електронен университет”- II ра работна среща на инициативна група е-университет
7. Sharable Content Object Reference Model (SCORM) 2004 3rd Edition. Run-time Environment version 1.0, November 16th, 2006 Advanced Distributed Learning (ADL) available at ADLNet.gov
8. Ivanov, K., S. Zabunov – Individually Adaptive Learning Management System Project, International Conference on Computer Systems and Technologies – CompSysTech'2004

Препоръчана за публикуване
от катедра „Информатика“, МГУ